

Солодовник О.В. Модернізація фахової підготовки молодших спеціалістів у медичному коледжі // Проблеми освіти: збірник наукових праць. – Спецвипуск. – Вінниця-Київ, 2015. – С. 86-90.

УДК 377.1

*О.В. Солодовник,
аспірантка кафедри педагогіки
Житомирського державного університету ім. І. Франка,
директор КВНЗ «Новоград-Волинський медичний коледж»*

МОДЕРНІЗАЦІЯ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ У МЕДИЧНОМУ КОЛЕДЖІ

В статті представлено авторське видіння удосконалення професійної підготовки молодшого спеціаліста з медичною освітою, здатного до неперервного професійного самосовершенствования в умовах коледжу. В основу розробленої концепції закладено базові мотиви навчання студента, які поступово змінюються від курсу до курсу і потребують відповідних змін в організації навчального процесу.

***Ключевые слова:** професійна підготовка, молодший спеціаліст з медичною освітою, неперервне професійне самосовершенствование, інноваційні технології, форми і методи навчання, мотиваційно-професійні установки.*

The article presents the author's vision of improving the training of junior specialist with medical education, capable of continuous professional self-improvement in the conditions of college. The basis of the developed concepts laid the basic motives of student learning, which gradually vary from course to course and require appropriate changes in the educational process.

***Keywords:** vocational training, junior specialist with medical education, continuous professional self-improvement, innovative technologies, forms and methods of training, motivation and professional installation.*

Актуальність. Процес інтеграції вищої школи України до загальноєвропейського освітнього простору відповідно до Болонської декларації зумовлює необхідність удосконалення провідних принципів навчання в цілому, та реформування системи вищої медичної освіти, зокрема.

Вища медична освіта потребує постійного пошуку нових підходів щодо ефективної організації фахової підготовки молодшого спеціаліста з урахуванням світових пріоритетів. Новий зміст професійної медичної освіти вимагає використання сучасних технологій навчання, методичних прийомів

організації навчального процесу, які базуються на новітніх досягненнях психолого-педагогічної, медичної наук та свідомій і творчій діяльності викладача.

Модернізація фахової підготовки молодших спеціалістів у галузі знань «Медицина» покликана забезпечити високий рівень компетентності та конкурентоспроможності фахівців, готових до ефективної діяльності у сфері охорони здоров'я, плідної творчої участі у суспільному житті та здатних до безперервного професійного самовдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання вдосконалення фахової підготовки молодшого спеціаліста з медичною освітою є актуальним та цікавим для багатьох дослідників. Цю проблему досліджують вчені різних країн світу, оскільки побудова сучасних педагогічних концепцій професійної підготовки залишається актуальною для всіх держав.

Шляхи удосконалення навчальної діяльності студентів у вищих медичних навчальних закладах та медичних коледжах досліджували Л. Артемчук, О. Біловол, О. Бугрій, О. Волосовець, Л. Дудікова, Г. Кліщ, Х. Мазепа, О. Снісар, Т. Шутько, М. Шегедин та ін. Окремі аспекти професійної підготовки та діяльності медичної сестри стали предметом дослідження канадських науковців (P. Dancing, D. Livingstone, D. Hart та ін.). Інноваційні технології навчання медиків розглядали К. Херрейд, М. Jamouille, E. Mossialos.

Метою статті є висвітлення авторського бачення удосконалення фахової підготовки молодшого спеціаліста з медичною освітою, здатного до безперервного професійного самовдосконалення в умовах коледжу.

Виклад основного матеріалу. У контексті вивчення проблеми ефективної організації фахової підготовки молодшого спеціаліста з медичною освітою з урахуванням європейських пріоритетів, необхідно виділити такі вектори її модернізації: вдосконалення навчальних програм та введення в освітній процес сучасних навчальних дисциплін, використання сучасних технологій та методичних прийомів організації навчального процесу, підвищення кваліфікаційного рівня викладачів, проходження навчальних та фахових практик, тісний зв'язок з науковими дослідженнями.

У зв'язку з цим вибір раціональних технологій, методів та форм на кожному з етапів навчання сприятимуть досягненню оптимальних результатів у фаховій підготовці. Важливими шляхами і засобами стимулювання до навчання, безперервного професійного розвитку та самовдосконалення майбутніх медиків є докорінний перегляд ставлення до особистості студента. Слід наголосити, що подібні перетворення необхідно розглядати у двох напрямках:

- створення комфортного, сприятливого освітнього середовища у студентському та педагогічному колективах, що відкриті для прояву активності та творчості індивідуального «Я» особистості студента;
- застосування інноваційних технологій навчання, створення штучних умов професійної діяльності сприятимуть розкриттю особистісного потенціалу, стимулюють формування механізмів самопізнання, саморозвитку,

самовдосконалення та самореалізації особистості. До них належать діалогічні форми (групові дискусії, аналіз соціально-професійних ситуацій, діалогічні лекції); активні та евристичні методи (мозковий штурм, синектика); коучинг; тренінгові технології (тренінгрелаксивності, професійно-поведінковий тренінг) [2]. Інтерактивні методи навчання: кейс-метод; метод роботи за «Планом Келлера»; імітаційні (фокус-театр, «Гарвардський метод випадку»); ситуаційні (баскет-метод, «метод Пілерса») та ігрові [1].

Особливістю розробленої нами концепції є психологічні, мотиваційно-професійні установки та чинники самовдосконалення студента, що видозмінюються від одного курсу навчання до іншого. Зазначимо, що логіка та специфіка вказаної концепції вимагає на кожному з курсів обґрунтованих інноваційних психолого-педагогічних підходів та технологій навчання залежно від мотиваційно-професійних установок та потреб майбутніх молодших спеціалістів у галузі «Медицина».

Так, на I курсі базовою мотиваційно-професійною установкою є потреба студента: **«Будь-ласка навчіть мене!»**. Це бажання викликане такими стимулюючими прагненнями: «Я хочу бути медичним працівником, «Я люблю медицину, «Я хочу лікувати людей, «Я хочу допомагати людям бути здоровими». Подібна спрямованість особистості студента зумовлена тим, що вже наявне внутрішнє спрямування на медицину, але ще відсутні медичні знання.

Основними формами фахової підготовки на цьому етапі є лекторії та різноманітні акції, спрямовані на активне залучення до студентського та професійно орієнтованого на медицину життя, де студент усвідомлює свою значущість як особистості в розрізі «Я-концепції». Базові медичні теми мають стимулювати інтерес студента до медицини та сприяти поглибленню основ медичних знань. Так, наприклад, теми «Спорт – запорука краси і довголіття», «Шкідливий вплив куріння на організм людини», «Безпечна сексуальна поведінка – чинник розповсюдження ВІЛ, СНІДу» та інші активно формують необхідну мотиваційну основу та спрямовані на формування здоров'язберігаючої компетенції. Поглиблюють знання студентів тематичні зустрічі з практикуючими лікарями під час обговорення актуальних питань медицини за круглим столом.

На II курсі базовою мотиваційно-професійною установкою є потреба **«Допоможіть мені!»**, оскільки стимулюючими прагненнями є «Я» вже можу допомогти в лікарні, «Я» вже можу допомогти друзям та всім, хто хоче навчитися бути здоровим».

Основним формами, за допомогою яких доцільно реалізувати потреби студентів на II курсі, є лекторії (міні-лекції, комбіновані лекції, гостьові лекції), науково-практичні конференції, робота волонтерів та різноманітні акції, присвячені медичним датам та способам збереження здоров'я. Актуальними темами на цьому етапі підготовки молодшого медичного спеціаліста можуть бути різноманітні медичні проблеми та захворювання. Це, наприклад, такі теми: «Суспільно-психологічні проблеми з питань біоетики»,

«Профілактика карієсу зубів», «Збережи довкілля – збережи себе», «СНІД. Актуальність проблеми сьогодення» тощо.

Зі зміною мотиваційно-професійних установок на III курсі також виникає потреба у пошуку інноваційних підходів до організації навчально-виховного процесу. Актуальності набувають практичні заняття з клінічних дисциплін; практика (виробнича); чергування в лікарні, шпиталі, амбулаторіях загальної практики – сімейної медицини, будинку дитини, хоспісі тощо; самостійна робота (робота в бібліотеках, інформаційних і ресурсних центрах, у мережі Інтернет та Інтранет); гуртки клінічних дисциплін; науково-пошукова робота студентів; дискусії, диспути, семінари-бесіди, семінари-конференції; додаткові курси лікувального масажу та косметології.

Доцільними на цьому етапі підготовки молодшого спеціаліста з медичною освітою є використання таких інноваційних форм та методів роботи як:

- різнорівневі конференції, присвячені медичним датам (орієнтовні теми: «Я кажу: «Ні» – наркотикам!», «Не піддавайся тютюновій спокусі!»);
- круглі столи на актуальні медичні теми (орієнтовні теми: «Хвороби сьогодення і майбутнього. Твій погляд», «Тенденція вживання алкогольних напоїв за останні 100 років»);
- диспути на теми, що мають суперечливі наукові підходи (орієнтовні теми: «Цукровий діабет», «Причини малюкової смертності», «Нетрадиційна медицина» тощо);
- дискусії у вигляді форумів, конференцій, чат-дискусій тощо;
- колоквіуми (орієнтовні теми: «Стрес життя. Зрозуміти, протистояти і керувати ним», «Дозвілля без допінгу»);
- науково-пошукові колективні проекти (орієнтовні теми: «Здоров'я сім'ї – здоров'я нації», «Здоровий спосіб життя в українських традиціях»);
- коучинг (підготовка волонтерів до санітарно-просвітньої роботи, моделювання професійно-поведінкових ситуацій);
- фестивалі («Фестиваль добра і милосердя», «Мелодія мого здоров'я»);
- використання відеоматеріалів з метою аналітичного обговорення правильності виконання практичних навичок та інших професійних ситуацій («Дотримання алгоритму виконання медичних маніпуляцій», «Огляд пацієнта», «Десмургія» тощо);
- створення просвітницьких відеофільмів (орієнтовні теми: «З любов'ю, вірою і знаннями формуємо здоровий спосіб життя», «Дітям по дитячому про здоровий спосіб життя» тощо).

Вищевказаний перелік форм, методів та інноваційних підходів до професійної медичної підготовки молодшого спеціаліста доцільно доповнити, розширити та конкретизувати на прикладі виховних та освітніх заходів, присвячених темам, які неоднозначно сприймаються у суспільстві: Це проблеми профілактичних щеплень, донорства, евтаназії тощо. Так, проблему щеплень можна розкрити за допомогою таких просвітніх заходів та

інноваційних підходів: оглядові, проблемні, інтегровані лекції, лекції-діалоги; студентські науково-практичні конференції із залученням лікарів; проведення інтегрованих круглих столів із запрошенням лікарів, психологів, зацікавленої громади, ЗМІ тощо; практичні заняття для студентів; фокус-театр.

Для осмислення і сприйняття студентами та суспільством актуальних проблем медицини, наприклад – донорства, ефективно використовувати різні сучасні освітні заходи:

- забезпечення волонтерським загоном санпросвітрою серед населення щодо актуальності та важливості донорства;
- проведення науково-практичної конференції на тему: «Проблема донорства в Україні» із залученням лікарів, працівників станції переливання крові, викладачів, студентів та ЗМІ;
- здійснення акції зі здачі крові «Здай кров – врятуй життя!».

На IV курсі мотиваційно-професійні установки стають максимально наближеними до професійної самореалізації, що безумовно залежить від більшою мірою сформованої здатності до безперервного професійного розвитку особистості студента як медичного працівника. Таким чином, одним із головних завдань професійної підготовки молодшого спеціаліста у галузі «Медицина» на останньому курсі навчання є *самопрогнозування та закріплення здатності до самовдосконалення*.

Подібне усвідомлення вимагає відповідних інновацій в організації навчально-виховного процесу випускного курсу. Узагальнити, сконцентрувати та активізувати необхідні професійні компетенції дозволять наступні сучасні організаційні форми медичної підготовки:

- консультування, тьюторство (повторення теоретичних питань медицини до екзаменів, ліцензованого іспиту Крок М);
- практичні заняття, переддипломна практика (згідно програми), де удосконалюватимуться практичні навички;
- навчальні тренінги («Надання невідкладної медичної допомоги у надзвичайних ситуаціях», «Інтегроване ведення хвороб дитячого віку», «Сортування та невідкладна допомога дітям»);
- проведення конкурсу кращий за професією «Ескулап»;
- робота волонтерів (чергування на швидкій допомозі, у приймальному відділенні та хоспісі тощо).

Отже, гармонізація співвідношення аудиторного навчання під керівництвом викладача, застосування інноваційних технологій та вдосконалення самостійної роботи студентів, з метою розвитку біоетичних основ особистості, гнучкості мислення, адаптованості до будь-яких ситуацій, ініціативності, самостійності у прийнятті рішень, уміння працювати в колективі дозволить сформувати компетентну особистість молодшого спеціаліста з медичною освітою, здатного до безперервного професійного самовдосконалення.

Література:

1. Активізація навчального процесу у сучасній вищій школі: Метод. огляд / Уклад. Л.А. Якімова. – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. – 32 с.
2. Шестакова Т.В. Формування готовності майбутніх педагогів до професійного самовдосконалення: дис. ... канд.. пед.. наук. 13.00.04 / Шестакова Тетяна Віталіївна. – К., 2006. – 244 с.